

॥ स्वामिश्री ॥

संतलगवंत साहेबज्ञनी द्वि भाण्डाभ्यसभर वाणी सदा...

पोषीपूनम-मंदिरज पंथम पाटोत्सव महापर्व,
१३ जन्युआरी २०२५, तपोभूमि भ्रष्टज्ञोति, मोगरी.

आજे बहु मोटो मंगलकारी दिवस ! आपणा सौनाय माटे कृपाए करीने श्री स्वामिनारायण भगवान प्रगट थया. योगीबापा घणी वर्षतकहेताके, ‘आपणे कोई तपनथी कर्यु, कोई व्रतनथी कर्यु, कोई धक्ष नथी कर्या, कोई ऐवा व्रत-नियमो नथी लीधां.’ कारणे के, कोईने सर्वोपरी प्रभुनी खबर ज नहोती ! पण स्वयं श्री स्वामिनारायण भगवान पोते कृपाए करीने आ पृथ्वी उपर, भारत भंडने विशे छपैयामां प्रगट थया ने आपणी गुजरातनी धरतीने एमणे कम्क्षेत्र बनावुं, अमां आपणे शवी गया. एटलुं ज नहीं, पण, एमणे पोते वरदान आप्युं के, ‘आ ब्रह्मांडमां परब्रह्मतत्त्व मानवउपे प्रगट थयुं छे, अने ते आ ब्रह्मांडने विशे अंडप्रगट रहेशे.’

मानवहेहनी एक मर्यादा छे. ८०, १०० वर्ष के थोडुं लांबुं ज्वन थाय, पण ए शरीर छोडवुं पडे. तो श्री स्वामिनारायण भगवान कहे, ‘अमे ऐवा गुणातीत संत-गुणातीत साधु द्वारा प्रगट रहीशुं.’ गुणातीत साधु एटले शुं ? अनुं गमे एटलुं वर्णन करीऐ तो पण समजाय अवुं नथी, ज्याल आवे ऐवो नथी. एटले श्री स्वामिनारायण भगवाने मूण अक्षरमूर्ति गुणातीतानंद स्वामीने पोतानी साथे लावीने आपणने सौने गुणातीतभावने पामेला साधु केवा होय अनुं मूर्तिमान ज्वंत दर्शन कराव्युं. ए गुणातीतने-मूणज शर्मने आजे भागवती दीक्षा आपी. पोथ सुदी पूनमना दिवसे नडियाद पासे इभाण गाममां श्री स्वामिनारायण भगवाने बहु मोटो पक्ष करीने मूणज शर्मने भागवती दीक्षा आपी ‘निर्गुणानंद स्वामी’ नाम आप्युं. पण एमनी अवस्था त्रण हेह, त्रण गुण, त्रण अवस्थाथी पर-गुणातीतहती. तेथी

तेओ ‘गुणातीतानंद स्वामी’ तरीके समग्र स्वामिनारायण संप्रदायमां ओणभाषा ने छवाई गया अने आपणने सौने ओणभाषा करावी आदर्श आप्यो के, आ भावने आपणे पामवो छे. एटले आजे आपणा माटे बहु मोटो उत्सव !

भगवानना मार्गे चालतां, अक्षरपुरुषोत्तम उपासनाना मार्गे साधना करतां सौ संतो, गृहस्थो, पुवानो-युवतीओ सौने माटे एक आदर्श छे गुणातीतभावने पामवो. एटले के, देहभावथी पर थवुं-हठ, मान, ईर्झाना भावोथी उपर उठी, काम-कोधाइक दोषथी रहित थवुं. ज्यां सुधी मुञ्जवणे छे, ज्यां सुधी तकलीफ छे त्यां सुधी मानवने विटं बाणाओ छे. देहमां रहेवा छतां पण गमे ऐवी परिस्थिति, गमे ऐवा संज्ञेगो उभां थाय पण शांति खोरवाय नहीं अने आनंद ओछो ना थाय; अ अवस्था देहभावथी पर थाय तो ज आवे. अने देहभावथी पर थवुं अ गुणातीतभावमां रहेवुं, ने ए गुणातीतभावनुं मूर्तिमान ज्वंत दर्शन गुणातीतानंद स्वामीने पोते आ पृथ्वी पर मानवउपे ज्वीने आपणने कराव्युं. ऐवा गुणातीतानंद स्वामीनो आजे दीक्षाहिन !

आपणा माटे विशेषता ए छे के, योगीज महाराजे अमने १८६६मां कह्युं, ‘तमने साधु बनाववा छे, पण भगवां कपडांवाणा नहीं, आ ज कपडे साधु बनाववा छे ने तमारा सौनुं हृदय भगवुं करवुं छे.’ ए मंत्रदीक्षा आपी. १८६६मां बापानुं प्रागट्यपर्व ‘शास्त्री मेदान’मां उजवायुं. त्यारबाट प.पू. बापाना आशीर्वाद साथे प.पू. प्रमुख स्वामीज्ञनी आज्ञाथी अक्षरपुरुषोत्तम छात्रावय छोडीने अश्विनभाई, शांतिभाई, रतिभाई, सनंदभाई, दर्षदभाई,

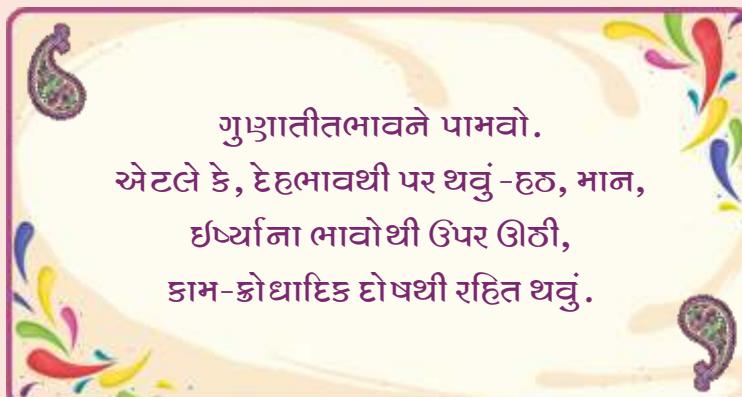
પૂનમભાઈ, વી.એસ.-અમો સૌ બહાર નીકબ્યા. કાકાજી-પણાજીનાં
સાંનિધ્યમાં રહીને સાધનાની શરૂઆત કરી. વદ્ધભવિધાનગરમાં
અક્ષરપુરુષોત્તમ છાત્રાલયના નિર્માણ પહેલાં યોગીજ મહારાજે જ
આણંદ મંદિરે આજા આપેલીકે, ‘હવેથી તમે સૌ દાદુભાઈની આજામાં
રહેજો.’

અમે ૧૯૫૭થી વદ્વાબવિદ્યાનગરમાં ભાગુવા આવ્યા. ૧૯૫૭માં બાપાની આજ્ઞાથી ગુરુવારની સભાથી સત્સંગસભા થરૂ કરી. આમ તો, રવિવારે સભા થતી હતી, પણ ત્યારે રવિવારે છોકરાઓ હોસ્ટેલથી ઘરે જતા રહે એટલે બાપાએ કહ્યું, ‘આપણે ગુરુનો વાર રાખો. ગુરુવારે સભા કરો.’ ૧૯૫૭થી ગુરુવારની સભા કરતા. પછી છાત્રાલયમાંથી બહાર નીકળ્યા પણ ગુરુવારની સભા ચાલુ હતી. ૧૯૬૬માં અમે ‘શ્રીજી ડૉલોની’માં રહેતા હતા. ત્યારે આમ જોવા જઈએ તો ખાસ કોઈ સત્સંગીઓ હતા નહીં. અમે આઈ ભાઈઓ સત્સંગસભા કરતા. ૧૯૬૭નો જાન્યુઆરીનો મહિનો અને પોષીપૂનમનો મંગલકારી દિવસ હતો ત્યારે સભામાં કાકાજી ને પણપાજી આવ્યા. સોનાબાએ એમને ગુલાબનાં ફૂલ આપેલાં, એ લઈને આવ્યા. કાકાજીએ કહ્યું કે, ‘આજે પોષીપૂર્ણિમાછે, ગુણાતીતનો દીક્ષાદિન છે. બાપાએ તમને આજ કપડે સાધુ રહેવાની મંત્રદીક્ષા તો આપી જ છે. તો ચાલો ! અધિકૃત રીતે આપણે સંન્યાસની દીક્ષા લઈએ.’ એટલે ત્યારે ૧૯૬૭માં પોષીપૂનમે કાકાજી-પણપાજીએ એમને પ્રત લેવડાયું. કાકાજીએ પોતે જ સંકલ્પ કરાવ્યો કે, “આ જીવન કેવળ ને કેવળ એક ભગવાનને અર્થ સમર્પિત કરવું છે. વિચાર, વાણી ને વર્તનથી ભગવાન રાજ થાય એમ જ જીવન જીવું છે. ભગવાન રાજ ના થાય એવું કંઈ થાય તો ભજન-પ્રાર્થના કરીને મઠારતાજવું છે ને ભગવાનના થઈને જીવવું છે. જે કોઈસંબંધમાં આવે એમને મહિમા ગાઈને ભગવાનમાં જોડવા છે. ભગવાન રાજ થાય એવી પ્રવૃત્તિ સંપ-સુહૃદભાવ-એકતા રાખી, સમગ્ર તંત્ર વાપરીને

કુલફલેજ ભગવાનની પ્રસન્નતા અર્થે કરવી છે. અને અક્ષરપુરુષોત્તમ ઉપાસનાનીજે આદિલેક ગુરુદેવ શાસ્ત્રીજી મહારાજ અને ગુરુદેવયોગીજી મહારાજે જગાવી છે તેનો ગોકીરો કરવો છે. એના માટે આપણો સૌ સમર્પિત થયા છીએ.” ૧૯૬૭માં પોથીપૂનમે અમે વ્રત ધારણ કર્યું.

આજે આવું મહામંગલકારી પર્વ ! અને ૨૦૨૦માં પોષીપૂનમે આ મંદિરની મૂર્તિઓની ગ્રાણપ્રતિષ્ઠા થઈ, એનો આજે પાંચમો પાટોત્સવ. આ ત્રિવેષી સંગમ જેવા ઉત્સવો આજે ઉજવાઈ રહ્યા છે. પ્રયાગરાજમાં મહાકુંભ છે, ગંગા, પમુના ને સરસ્વતી નદીઓનો ત્રિવેષી સંગમ છે. ત્યાં જો સ્નાન કરે તો માણસ સર્વ પાપથી મુક્ત થઈ પુષ્પશાળી થઈ જાય, પાપ બધાં બળીને ભર્સમ થઈ જાય. એમ એવો જ સંગમ આજે અહીં થયો છે. ગુણાતીતનો દીક્ષાદિન, વ્રતધારી સંતોનો વ્રતધારણાદિન અને આપણી ધામ-ધામી-મુક્તની અને ગુરુદેવ શાસ્ત્રીજી મહારાજ, ગુરુદેવ યોગીજી મહારાજ અને ગુણાતીત સંતપરંપરાની મૂર્તિઓનો પાંચમો પાટોત્સવ; એટલે આ પણ મહાકુંભ છે. આજે અહીંજે જે બધા આવ્યા છે, દર્શન કરે છે, અને મહાકુંભના સ્નાન જેટલું પુષ્પ મળશે, લખી રાખો ! કારણકે, ઉપાસના એટલી શુદ્ધ છે.

અહીં આવ્યા એ બધા ભક્તો ખરે ખર ભાગ્યશાળી ને નસીબદાર છો !
એક એક લક્ત એકાંતિક છે. ચોખું થવાનું, શુદ્ધ થવાનું રહ્યું નથી, પણ
યાદ રાખો, દેહભાવ છે તેથી આનંદ જતો રહે છે. શાંતિ ખોરવાય છે,
ડિસ્ટર્બન્સ આવે છે તો માનવું કે હજુ દેહભાવ છે. તો એનાથી મુજાવું
નથી, અકળાવું નથી, ગભરાવું નથી; કારણે કે, પ્રભુ સર્વોપરી મખ્યા છે.
મહંત સ્વામી કહે, ‘પ્રામિ આપણને અદ્ભુત થઈ છે, એના મહિમાનો
વિચાર કરવો.’ ગમે તેવા હોઈશું, પણ પ્રભુ સર્વોપરી મખ્યા છે ! ગમે ત્યાં
હોઈશું, પણ આપણી દેખભાગ રાખનારા આ સદ્ગુરુ સંતો ને આ સંતો
આપણને અદ્ભુત મખ્યા છે ! એમની આજ્ઞામાં રહેવું છે, તેઓ રાજ
થાય એવું જ જીવું છે, તેઓ રાજ ના થાય એવું કંઈ કરવું નથી. થઈ

એ સતપુરુષને પોતાના ગુરુ માની,
એમને પોતાનો આત્મા માનીને
એ હાથ જોડી આજ્ઞા પાણીએ.

જય તો પશ્વાત્તાપ, પરિતાપ રૂપી પ્રાર્થના કરવી છે. આટલી સાધના કર્યા કરવાની. સર્વના ગુણ ગાવા છે, ગુણ સાંભળવા છે અને માલાત્મ્યયુક્ત સેવા કરવી છે. ભગવાન ને ભગવાનના ભક્તોની તન, મન, ધન ને આત્માથી નિર્દોષભાવે યુક્ત, ‘ધન્ય ભાષ્ય, ધન્ય ઘડી, મને આ સેવા મળી !’ એ મહિમાથી સેવા કરવાથી ભગવાનની અંતરની પ્રસંગતા પ્રામથાય છે; યાદ રાખો ! ભગવાન કે સંત કદી કુરાજ થતા નથી, સદાય આપણા ઉપર રાજ હોય છે. પણ, અંતરથી રાજ થાય ને ‘આ ખરો’ એવું જ્યારે બોલે ત્યારે આપણા દેદભાવ ઓગળવા માંડે છે. એમને અંતરથી રાજ કરવા માટે એક તો, સર્વોપરીભાવે આશરો - ‘હું પ્રભુનો, ને પ્રભુ મારા.’ મારા પ્રભુ મારા માટે સર્વોપરી છે. મારા હદ્યમાં એમની આજ્ઞાને ટોપ પ્રાયોરિટી. ભગવાને કરેલાં સૂચનો, વચનો, નિયમ-ધર્મ એને રાખીને જીવીએ એ સર્વોપરીભાવે ભગવાનને માન્યા કહેવાય. અને પ્રભુ જ્યાં પ્રગટ છે એવા સતપુરુષની આજ્ઞામાં રહેવું. એ સતપુરુષને પોતાના ગુરુ માની, એમને પોતાનો આત્મા માનીને બે હાથ જોડી આજ્ઞા પાણીએ. અને જ્યારે પણ સંતો-ભક્તોની સેવાની તક મળે ત્યારે, દોડી દોડીને નિર્દોષભાવે અને મહિમાથી કરીએ તો ભગવાન અંતરથી રાજ થતાં ગમે એવો દેદભાવ હશે એ ઓગળી જતાં બ્રતભાવને પામી જઈશું, યાદ રાખો ! આટલી સીધી ને સરળ સાધના આપણા માટે ગુરુદેવ શાસ્ત્રીજી મહારાજ અને ગુરુદેવ યોગીજી મહારાજે અકષરપુરુષોત્તમની શુદ્ધ ઉપાસનાદ્વારા આપણને આપીએ.

આજે આપણે સૌએ પાટોત્સવવિધિનાં સુંદર દર્શન કર્યા. મોટા ભાગે પાટોત્સવની વિધિમાં પંચમુતથી, દૂધથી, મધથી - આવાં અલગ અલગ સ્નાન હોય અને પછી છેદ્યે ચોખભાં પાણીથી સ્નાન કરવે. એની લાંબી વિધિ ચાલતી હોય. આ બધી જે વિધિઓ છે તે ઋષિ-મુનિઓને જરૂરી લાગી છે. ભક્તિમાં આપણને પરોવેલા રાખવા માટે લાંબી વિધિ જરૂરી છે. આજે શાંતિભાઈ, અશ્વિનભાઈ, મનોજદાસજી ને આ સંતોની ટીમે કેટલું

બધું સરસ કર્યું ! આપણા પ્રભુની મૂર્તિઓને પૂજારીઓ રોજ સ્નાન કરાવી ખૂબ સાફસૂધરી રાખે છે, ખૂબ જતન કરે છે. તમે જુઓ તો ગર્ભગૃહમાં સહેજ પણ કચરો જોવા નહિ મળે. મૂર્તિઓ પણ એકદમ ચોખખીચણક હોય છે. પ્રભુનું જેવું સાકાર માનવરૂપનું શરીર છે એ રીતે જ મૂર્તિનું રોજ લાલનપાલન આ પૂજારીઓની ટીમ કરી રહી છે. પ્રભુ ખરેખર આ મૂર્તિમાં પ્રગટ છે એ ભાવથી સેવા-પૂજા કરે છે. ખૂબ ભક્તિથી તેઓ મૂર્તિઓનું એવું જતન કરે છે અને એવા જ ભાવથી આજે સૌ પજમાનો દ્વારા આપણે ખૂબ સુંદર રીતે પાટોત્સવ પૂજન કર્યા. ખરેખર આપણને દર્શન કરવાનું ગમે ! એનું રહસ્ય કે, વર્ષોવર્ષ આ નિમિત્તે મૂર્તિઓનાં પૂજન થાય, આપણને અદ્ભુત દર્શન થાય ને મહિમામાં રહીને ગુણગાન ગાવાનો ને આવા ગુણાતીતભાવને પામવાના આદર્શને સિદ્ધ કરાવે એવા ગુરુ ગુણાતીતના જીવનને માણસવાનો આપણને લહાવો મળતો હોય છે.

આજે આપ પદ્ધાર્યા તો ખરે ખર બહુ ભાષ્યશાળી ને નસીબદાર છો ! ચાલુ દિવસ છે છતાં પણ બધા આવ્યા છો. આવા સમૈયા ચુકાવા ના જોઈએ. મહારાજનું પ્રાગટ્યપર્વ, ગુણાતીતનો દીક્ષાદિન અને એવા જે પ્રાગટ્ય દિવસો આવે એને આપણે સૌ ભેગા થઈને ઊજવીએ. આરીતે વિવિધ પ્રકારના સમૈયા-ઉત્સવમાં ભગવાને આપણને જોડ્યા છે, કારણ, આપણનું મનવાંદરાં જેવું છે, એ શાંતિથી બેસતું નથી. આપણે ભલે કિઝિક્કલી શાંતિથી બેઢા છીએ, પણ એ બધે ચુકરડાં મારે છે. અમેરિકાવાળા અમેરિકામાં આંટો મારી આવે, ડેનેડાવાળા ડેનેડામાં, ને ગામહેથી આવ્યા હોય તે ગામમાં આંટો મારી આવે. એ મનને વશ કરવું બહુ અધરું છે. એ મનને વશ કરવા માટે શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાને કહ્યું, ‘ભક્તિમાર્ગ એ શ્રેષ્ઠ માર્ગ છે.’ ભક્તિ એટલે ભગવાનને રાજ કરવા માટે કરેલું કર્મ. ભગવાન રાજ થાય એવા વિચાર, એવી કિયા, એવું બોલવું, ચાલવું. અને આ સમૈયા-ઉત્સવમાં આપણને એ

માટેનું ફિલ્ડ મળે છે. એટલે અહીં આવવાથી આપોઆપ ભગવાનમાં અને ભગવાનના માણાત્મ્યમાં મન રહેતું થાય અને ભગવાનની સેવામાં મન પ્રવૃત્ત થાય તો સાધના આપોઆપ થશે, સાધના કરવી નહીં પડે. અને આ રીતે ચોવીસ કલાક ને બારેય મહિના મનને વશ કરી પ્રભુમાં જોડવાની સાધના આપણી ચાલી રહી છે. સમૈયા-ઉત્સવમાં આપણે એ કરીએ છીએ.

આજે યોગીજી મહારાજના સંકલ્પે, એમના આશીર્વાદથી, એમની કૃપાથી એમણે જે સૂત્ર આપ્યું, ‘સંપ, સુહિદભાવ, એકતા રાખી હળી-મળીને કામ કરો’ એ ચાલી રહ્યું છે. અને બીજું, કોઈ પણ જીવ્યાએ ગમે તે ક્ષયદો થાય-ગેરક્ષયદો થાય, પણ કોઈનાય અમહિમા, ભાવફેર, માથાકૂટની વાતમાં પડવું નહીં, નહીં ને નહીં. અને કોઈ પાડવા આવે તો ત્યાંથી ખસી જવું. બાપાએ આજ્ઞાઓ કરી એ આજ્ઞા આપણા સમાજમાં એટલી સરસ રીતે, સઘન રીતે જરૂરે સલાહ આવી ગઈ છે કે ખૂણે ખાંચરે કોઈ જીવ્યાએ જીવ તો કોઈ તમને અમહિમા, ભાવફેરની વાત કરનાર મળશે જ નહીં. અને મળે તો કોઈ એને સાંભળનાર નહીં હોય. ઘણા કહેતા હોય છે કે, ‘આખા કેમ્પસમાં ફીરિએ છીએ પણ ખૂણે ખાંચરે પણ કચરો નથી એટલું સાફ્સૂથરું છે.’ તો આપણે કહેવું કે, અમારા શરીરમાં પણ ખૂણે ખાંચરે કચરો નથી એટલું સાફ્સૂથરું છે. કોઈ પણ સેવામાં ભાવફેર, માથાકૂટ તમે જોવા જશો તો ય મળશે નહીં; એ ખરેખર ગુણાતીતભાવને પામવા માટેની પાયાની શરત છે, યાદ રાખો ! તમે ગમે એટલું ધ્યાન કરશો, ગમે એટલું વ્રત કરશો, ગમે એટલું દાન કરશો, તપ કરીને ગમે એટલાં ચુકાઈ જશો, અદ્ધર ચાલશો, પણ જે દિવસે ભગવાન ને ભગવાનના સાધુ ને ભગવાનના ભક્તોનાં મહિમા ને ગુણગાન ગાવાનો સહજ સ્વભાવ થઈ જશે તે દિવસે ભગવાનની પ્રસન્નતાનાં પાત્રો બની ગુણાતીતભાવને પામવાની સાધના સરળ ને આનંદદાયક થઈ જશે.

સંતો-ભક્તોની સેવાની તક
મળો ત્યારે, દોડીદોડીને નિર્દોષભાવે અને
મહિમાથી કરીએ તો
ભગવાન અંતરથી રાજુ થતાં ગમે રેવો
દેહભાવ ઓગળી જતાં
બ્રહ્મભાવને પામી જઈશું,

આ બધા સમૈયા-ઉત્સવમાં આપણી કસોટી થતી હોય છે, માટે જગતતા રાખવાની જે મ, આપણે આનંદપૂર્વક જમતા હોઈએ, પણ દાંતમાં ખબર પડે કે કાંકરો આવ્યો છે ને સહેજ બટક થાય તો ચાવીનથી ખાતા. તરત તીબા થઈને કોળિયો બહાર કાઢી નાખીએ છીએ. એમ, બધાની સાથે હળો-મળો-વાતો કરો, પણ સહેજ પણ અમહિમા, ભાવફેર કે માથાકૂટની વાત આવે તો તરત તીબા રહો ને પછી કહો કે, ‘આ વાત ના કરીશ.’ યોગીબાપા કહેતા, ‘મોટા હોય ને આવી વાત કરતા હોય તો તીબા થઈને ચાલ્યા જવું, એવો વિવેક રાખીને એમની વાત સાંભળવાની નહીં.’ તો આ બાપાનો સિદ્ધાંત છે. યોગીજી મહારાજે આ વસ્તુ એમનાં હેત-પ્રેમથી યુવાનોમાં નાખી અને યુવાનો એ રીતે જીવન જીવ્યા તો અત્યારે મહંત સ્વામી સાથે બધા સંતો, અધિનભાઈ, શાંતિભાઈ ને આ બધા સંતોને જોઈએ તો ખ્યાલ આવે કે, પાયાની આ સાધના બાપાએ કરવી ને પછી સેવામાં, ભક્તિમાં જોડ્યા. અને ભગવાનનું ભજન કરવા માટે સંસારથી વિરક્ત બનાવી એમના કાર્યમાં જોડ્યા ને અત્યારે તો પ્રભુધારક સાધુ થઈ ગયા. કેટલા બધા સાધુ-સંતો ને પ્રગટ ભગવાનના અવતારોની કે જે મના દ્વારા ભગવાન પ્રગટ વિચરે છે, એવા ગુણાતીતભાવને પામેલા સંતોની યોગીજી મહારાજે, પ્રમુખ સ્વામીએ, કાકાજી, પાપ્યાજીએ આપણાને ભેટ આપી, તો આપણે એમનું ઝ્ખણું કરીએ રીતે અદા કરી શકીએ ? પણ આ રીતે હાંદાંગથલ રૂપે બેગા મળીને ભક્તિ કરીએ, ગુણગાન ને મહિમા ગાઈએ અને ભગવાનને જ રાજુ કરવાનો આલોચ રાખી, હળીમળી-એકમના થઈને આપણે સઘળાં કાર્યો કરીએ. એવું કરવાનું આપણાને સર્વને બળ, બુદ્ધિ, પ્રેરણ પ્રભુ આપે એવી પ્રભુચરણો, ગુરુચરણો આજે આ ત્રિવેણીસંગમ રૂપ ગુણાતીતના દીક્ષાદિન, સંતોના વ્રતધારણાદિન અને પંચમ પાઠોત્સવ પ્રસંગે પ્રાર્થનાઓ !

સૌ રાજુ રહેજો ! જ્યાશ્રીસ્વામિનારાયણ !

